

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การวิเคราะห์สถานการณ์การป้องกันภาวะโภชนาการเกิน
ในเด็กวัยเรียน โรงเรียนบ้านปงสนุก เทศบาลนครลำปาง

ผู้เขียน นางสาวสุนทรีย์ คำลือ

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลชุมชน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพิมพ์ พุทธิรักษ์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวพร อึ้งวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

ภาวะโภชนาการเกินในเด็กวัยเรียนเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศ มีผลกระทบต่อสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และเศรษฐกิจ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การป้องกันภาวะโภชนาการเกินในเด็กวัยเรียน โรงเรียนบ้านปงสนุก เทศบาลนครลำปาง ด้านโครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์ กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มบุคลากรเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 22 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู แม่ครัว คนขายอาหาร และกลุ่มเด็กวัยเรียนเลือกแบบสัดส่วนและมีระบบ จำนวน 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างสำหรับบุคลากร และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน ซึ่งผู้ศึกษาได้ตัดแปลงจากแบบประเมินนโยบายและมาตรการป้องกันและควบคุมภาวะโภชนาการเกินสำหรับโรงเรียนของมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (2548) ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไป และการป้องกันภาวะโภชนาการเกินในเด็กวัยเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการจัดหมวดหมู่เนื้อหา

ผลการศึกษาเบื้องต้น

ด้านโครงสร้างพบว่า 1) มีทรัพยากรทางด้านวัตถุและอาคารสถานที่เพียงพอ 2) มีบุคลากรดูแลนักเรียนอย่างเพียงพอ 3) มีองค์กรหรือหน่วยงานรับผิดชอบได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเทศบาลนครลำปาง และกระทรวงสาธารณสุข และ 4) มีนโยบายการป้องกันภาวะโภชนาการเกินในเด็กวัยเรียน

ด้านกระบวนการ พบว่า 1) น้ำดื่มและเครื่องดื่ม ในโรงเรียนไม่มีการจำหน่ายน้ำอัดลม และมีการจัดบริการน้ำสะอาดและเย็นให้นักเรียนดื่มฟรีอย่างเพียงพอ 2) ขนม ในโรงเรียนไม่จำหน่ายขนมที่มีรสหวาน มันหรือเค็ม และขนมกรุบกรอบ 3) การเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย นักเรียนมีสถานที่ออกกำลังกาย และมีอุปกรณ์กีฬาเพียงพอ แต่เวลาสำหรับการออกกำลังกายยังไม่เพียงพอ 4) อาหารและสิ่งแวดล้อม มีการรณรงค์ไม่ให้จำหน่ายน้ำอัดลม ขนมกรุบกรอบ บริเวณข้างรั้วโรงเรียน แต่ยังไม่เพียงพอเนื่องจากอยู่นอกเขตบริเวณ โรงเรียนและนอกเขตอำนาจผู้บริหาร

ด้านผลลัพธ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันภาวะโภชนาการเกินในโรงเรียน และให้ข้อมูลว่าโรงเรียนมีการดำเนินการป้องกันภาวะโภชนาการเกินอย่างต่อเนื่องแต่ภาวะโภชนาการเกินในเด็กนักเรียนยังไม่ลดลง

ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการป้องกันภาวะโภชนาการเกินในโรงเรียนต้องมีนโยบายและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และต้องอาศัยความร่วมมือของโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน ซึ่งสามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับหาแนวทางในการปรับปรุงการป้องกันภาวะโภชนาการเกินในเด็กวัยเรียนต่อไป

Independent Study Title Situational Analysis of Overnutrition Prevention Among School Age Children, Ban Pongsanook School, Nakorn Lampang Municipality

Author Miss Soonthree Khumlue

Degree Master of Nursing Science (Community Nursing)

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Prapim Buddhirakkul Advisor

Assistant Professor Dr. Sivaporn Aungwattana Co-advisor

ABSTRACT

The overnutrition among school age children is a national public health problem, which impacts these children physically, mentally, emotionally, socially and economically. This study aimed to analyze the situation of overnutrition prevention among school age children at Ban Pongsanook School in Nakorn Lampang municipality including structure, process and outcome. The two groups of samples included: 1) 22 personnel which were purposively selected and consisted of administrator, teachers, school kitchen staff, and food shop owners, 2) 145 school age children which were proportional and systematical selected. The instruments used were the semi-structured interview form for the personnel group and a questionnaire for the school age children groups, modified from the assessment tool of National Health Foundation on policy and measures regarding the overnutrition prevention and control for schools (2005). Data were analyzed using descriptive statistics and categorization.

The study results revealed that:

- In terms of structure; the school had 1) sufficient material resources and buildings, 2) sufficient personnel to look after the school children, 3) organizations or responsible units such as Ministry of Education, Nakorn Lampang Municipality, and Ministry of Public Health, and 4) policy for preventing overnutrition among school age children.

In terms of process; regarding 1) drinking water and soft drinks: the school prohibited the sale of soft drinks and supplied free water for school age children, 2) sweet crisps: the school prohibited the sale of sweet/salt/fat crisps, and packs of crisps, 3) physical activity and exercise: school age children had the place to exercise and sufficient exercise instruments but the time allocated for exercise was not sufficient, 4) food and school environment: the school had the campaign to forbid the sale of soft drinks and sweet crisps in the school grounds but this was not sufficient because the external area was out with administrative control.

In terms of outcome; most subjects were concerned about the importance of overnutrition prevention in school age children. The subjects informed that the school had implemented prevention for overnutrition continuously but overnutrition status in school age children had not decreased.

The results of this study indicate that overnutrition prevention in schools should have policy and be implemented continuously based on participation among school, family, and community. The results can be used as base line data for creating the solution to improve the prevention of overnutrition among school age children.